

*Ташилатов В.А., кандидат психологічних наук, старший
викладач кафедри психології
Національного університету «Одеська юридична
академія»*

СИСТЕМА ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УКРАЇНІ

Діяльність Національної поліції України безпосередньо направлена на забезпечення публічної безпеки і порядку, охорону прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги. [1].

Дослідження вітчизняних науковців і статистичні дані за останні роки свідчать про існування проблем в системі менеджменту персоналу Національної поліції України. Так, щороку звільняється декілька сотень поліцейських через хвороби; значну кількість звільнено за негативними мотивами. Щорічна кількість звільнених поліцейських суттєво перевищує кількість прийнятих на службу працівників, значним лишається некомплект поліцейських у підрозділах. Дослідження свідчать про недостатній рівень психологічної готовності поліцейських до якісної професійної діяльності, наявність конфліктів в підрозділах, невдоволеність поліцейських службовою діяльністю і стилем керівництва, прояви професійної деформації. Це ж стосується рівня професійних знань, умінь та навичок, сформованості професійно важливих якостей працівників поліції. Близько третини поліцейських мають несприятливу структуру мотивації, негативні особистісні характеристики (тривожність, ригідність, агресивність). Значна частка обстежених працівників поліції відчують труднощі в управлінні власними емоціями (48%), розумінні емоційного стану інших людей (40%), здатності впливати на поведінку громадян (38%). Майже третина обстежених відзначають часте виникнення негативних

психічних станів (агресії, тривоги, страху, підозрілості, ненависті тощо) у процесі професійної діяльності (28%), четверта частина потребують психологічної допомоги у процесі діяльності. Також значними є потреба у професійно-правовій (40%), психологічній підготовці (45%)[5].

Психологічна підготовка поліцейського – тривалий процес, який починається на етапі відбору персоналу, первинної професійної підготовки і продовжується у ході всієї професійної діяльності. Програми психологічної підготовки поліцейських, зазвичай, розробляються науковцями, безпосередню психологічну підготовку здійснюють практичні психологи підрозділів поліції та керівники у ході психологічного супроводу навчання та професійної діяльності поліцейських [5; 6; 7; 8].

Кінцевим результатом психологічної підготовки є психологічна готовність поліцейського до діяльності, яка являє собою стійкий довготривалий стан особистості, який характеризується мобілізацією усіх психофізіологічних ресурсів організму, наявністю комплексу мотивів, знань, умінь, навичок та індивідуальних якостей, які забезпечують ефективність виконання певної діяльності. Психологічна готовність є передумовою будь-якої цілеспрямованої діяльності, її регуляції, стійкості та ефективності.

З метою ефективної діяльності Національної поліції у 2019 році було розроблено Порядок організації системи психологічного забезпечення поліцейських.

Цей порядок визначив основні напрями системи психологічного забезпечення:

1) психологічне вивчення об'єктів системи психологічного забезпечення – процес визначення в особи провідних індивідуально-психологічних особливостей, якостей і рис характеру, мотивації її поведінки, психофізіологічних, емоційних реакцій та станів, закономірностей перебігу психічних процесів, рівня розвитку інтелекту, пізнавальної сфери, особливостей мислення, пам'яті, уваги, емоційно-вольової сфери, способу прийняття самостійних рішень, наявності лідерських тенденцій, загального розвитку

комунікативних якостей, схильності до управлінської діяльності, прогнозування стресостійкості, успішності у певних умовах професійної діяльності, психологічної готовності до несення служби в екстремальних ситуаціях.

2) психологічна підготовка об'єктів системи психологічного забезпечення – процес формування у працівників поліції, поліцейських ЗВО, курсантів (слухачів) професійно-психологічної надійності, стійкості, готовності до різноманітних умов службової діяльності, навичок конструктивної комунікації з населенням.

3) психопрофілактична робота щодо об'єктів системи психологічного забезпечення – комплекс організаційних, психологічних, просвітницьких, психопрофілактичних заходів, що проводяться з метою підтримки оптимальної працездатності працівників поліції, курсантів (слухачів), поліцейських ЗВО, зведення до мінімуму впливу на них несприятливих чинників службової діяльності, збереження їх психологічного та фізичного здоров'я.

4) підтримка та оптимізація соціально-психологічного клімату в колективах – процес формування оптимальних соціально-психологічних умов для підтримки високої працездатності та ефективної діяльності колективів.

5) психологічне супроводження службової діяльності працівників поліції, у тому числі в ході проведення ними оперативних заходів та слідчих дій, – комплекс організаційних, просвітницьких, психологічних заходів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності працівників поліції із забезпечення публічної безпеки та порядку, протидії злочинності.

6) психологічне супроводження освітнього процесу у ЗВО – комплекс заходів, спрямованих на забезпечення адаптації курсантів (слухачів) до умов навчальної і подальшої службової діяльності, сприяння їх особистісному зростанню та професійному становленню[4].

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40–41 (9 жовтня). – Стор. 1970. – Ст. 379.

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877 «Про затвердження Положення про Національну поліцію» <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248607704>.

3. Наказ МВС України від 26.01.16 № 50 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16>

4. Наказ МВС України від 06.02.2019 № 88 «Про затвердження Порядку організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0348-19#top>.

5. О. В. Тімченко, В.В. Барко Шляхи формування психологічної готовності до професійної діяльності у персоналу Національної поліції України. Вісник Національного університету оборони України – 3 (56) /2020 – 112 с.

6. Криволапчук В.О. Спеціальна фізична підготовка: навч. посіб. / В.О. Криволапчук, М.С. Кримська, С.М. Решко та ін. – К.: Нац. ун-т внутр. справ, 2009. – 209 с.

7. Психологічна та фізична готовність особистості до дій в екстремальних ситуаціях: практичний посібник / В.П. Остапович, В.Г. Бабенко, Л.А. Кирієнко // за ред. В.О. Криволапчука. – К. : ДНДІ МВС України, 2016. – 84 с.

8. Профілактика професійної деформації працівників органів внутрішніх справ : навч.-метод. посіб. / В.О. Криволапчук, С.В. Кушнар'ов, В.Р. Слівінський – К. : Нац. акад. внутр. справ України, 2014. – 68 с.